

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2007. évi november hó 22. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A természetkárosítás büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a Fővárosi Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság 1.B.XIX.1023/2005/3. számú ítéletét és a Fővárosi Bíróság 25.Bf.XIX.6034/2006/3. számú végzését megváltoztatja; a terheltet a természetkárosítás büntette miatt emelt vád alól felmenti.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 3.600 (háromezer-hatszáz) forint bünyügyi költséget az állam viseli.

Ezen ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság 2006. január 17. napján hozott 1.B.XIX.1023/2005/3. számú ítéletében a terhelt bűnösségét természetkárosítás büntetében állapította meg, ezért őt megrovásban részesítette.

Az ítélet tényállása szerint a terhelt 2005. április 7. napján az Egyesült Államokból érkezett haza a FERIHEGYI repülőtérre, ahol a vámvizsgálathoz megnyitott zöld folyóson akart áthaladni, amikor őt tételes vámvizsgálat alá vonták. Csomagjából 1 db preparált aligátorfej került elő, melyet ajándéktárgyként vásárolt. Az

elsőfokú ítélet ténymegállapítása szerint az aligátor "Aligator mississippiensis" jelöléssel szerepel a 2003. évi XXXII. törvénnyel kihirdetett, a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló, Washingtonban 1973. március 3. napján elfogadott egyezmény II. Függelékében, valamint az Európai Unió Tanácsának a vadon élő állat- és növényfajok kereskedelmi forgalmának szabályozása által biztosított védelmről szóló 338/97/EK rendelet "B" jelzésű mellékletében. E jogi szabályozás szerint az aligátornak vagy származékainak az országba történő behozatalához az exportáló ország illetékes hatósága, illetve az importáló ország szakhatósága által kiállított speciális előzetes engedély szükséges, melyet a határ átlépésekor történő vámvizsgálat során fel kell mutatni. Ilyen engedély hiányában az aligátorfej, mint preparált származék az országba nem hozható be.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolása szerint a terhelt magatartásával a Btk.281. § (1) bekezdés a/4. pontjába ütköző természetkárosítás büntettét megvalósította.

Az elsőfokú ítélet ellen az alkalmazott joghátrány súlyosbításáért az ügyész jelentett be fellebbezést.

Az ügyben másodfokon eljáró Fővárosi Bíróság 2007. február 27. napján kelt és e napon jogerős 25.Bf.XIX.6034/2006/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság határozatát helybenhagyta.

A jogerős bírósági határozat ellen a fővárosi főügyész a terhelt javára terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyet a Legfőbb Ügyészség BF.1014/2007. számú átiratában fenntartott. Az indítvány szerint a másodfokú végzés meghozatala előtt, 2006. július 9. napján lépett hatályba az Európai Bizottság 865/2006/EK rendelete, amely a Crocodylia fajok (köztük az aligátorok) élettelen, megmunkált származékának engedélyhez kötött behozatali eljárási szabályait módosította, így azokból - a szabályozás megváltoztatása után - személyenként 4 db engedély nélkül behozható. Az igazgatási szabály megváltozása folytán a másodfokú határozat meghozatala idejére a terhelt cselekménye jogellenességét elvesztette, így a Btk.2. §-ában foglalt, az anyagi jogszabály időbeli hatályával összefüggő rendelkezés folytán a vádban terhére rótt természetkárosítás büntette alól őt fel kellett volna menteni. Ennek megfelelően a Legfőbb Ügyészség az alapügyben hozott első- és másodfokú határozatának megváltoztatását és a terhelt felmentését indítványozta.

A terhelt és védője az ügyészi indítvánnyal egyetértettek.

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Főügyészségnek a Legfőbb Ügyészség által fenntartott felülvizsgálati indítványát részben alaposnak találta, ám az abban kifejtett, a másodfokú bírói határozat

jogellenességét sérelmező indokokon túl - más okok alapján - jogsértőnek találta az ügyben hozott elsőfokú döntést is.

A terhelt az elsőfokú eljárásban előterjesztett érdemi védekezése szerint a terhére rótt bűncselekmény elkövetésekor nem bírt tudomással arról, hogy az általa csekély összegért ajándéktárgyként vásárolt preparált aligátorfej behozatala a szükséges engedélyek nélkül tilos, miután az erről szóló jogi rendelkezéseket nem ismerte.

Előadása szerint tehát cselekményének társadalomra veszélyességében tévedett.

Az elsőfokú bíróság e jogi védekezéssel érdemben nem foglalkozott: mindössze azt rögzítette, hogy a külföldre utazó, illetőleg onnan érkező köteles "felderíteni a kivihető, illetőleg behozható engedélyhez kötött, vagy egyéb speciális feltételekre vonatkozó információkat".

A Btk.27. §-ának /2/ bekezdése értelmében nem büntethető, aki cselekményét abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, ha erre alapos oka van.

E törvényi rendelkezés tartalma szerint tehát a terhelt védekezését nem csupán a külföldre utazók általános tájékozási kötelezettségének tükrében kellett volna vizsgálni.

Az elsőfokú ítélet szűkszavú jogi értékelése szerint a terhelt cselekményének elkövetése előtt a szükséges jogi tájékozódást elmulasztotta, s e mulasztás miatt tette a felróhatóság körébe esik. Ez azonban azt jelenti, hogy mulasztása miatt (vagyis hanyagságból) a szükséges jogismereteket nem szerezte meg, tettét tehát jogi gondatlanságból követte el. Így magatartásának jogellenességét a Btk.14. § II. fordulata szerinti negligencia alapozza meg. Amennyiben az elkövető tettének társadalomra veszélyességét gondatlansága miatt nem ismeri fel, bűnössége nem a szándékos, hanem a gondatlan elkövetés körébe esik. Büntetőjogi felelősségre tehát akkor vonható, ha a neki felrótt bűncselekménynek gondatlan alakzata is van. Gondatlanul elkövetett természetkárosítás büntette miatt azonban csak a súlyosabban minősített esetek elkövetői felelnek (lásd az ítéletben alkalmazott elkövetéskori Btk.281. § (3) bekezdés).

A terhelt által elkövetett cselekmény azonban ritkább, a határ átlépéséhez kapcsolódó, általánosan ismert vagy a hatósági tájékoztatások alapján könnyen megismerhető jogi előírásoknál nehezebben felkutatható, megismerhető tilalmat sértett. A védett, fokozottan védett vagy nemzetközi szerződések oltalma alá tartozó növény- és állatfajok bonyolultan szabályozott, igen terjedelmes

listájának felkutatása és megismerése bizonyos szakértelmet, több tekintetben jogi szaktudást feltételez, a vonatkozó jogszabályok és nemzetközi jogi aktusok keresése és egybevetése nem egyszerű, a tilalmi listák időről-időre változnak, emiatt pontos tartalmukról az adott cselekmény idején célszerű mindig újólag tájékozódni. A terhelt a neki felrótt bűncselekmény körülményeiből kivehetően elutazása előtt nem készült fel a később dísztagyként alkalmilag megvásárolt aligátorfej behozatalára, melyet ötletszerűen, csekély összegért egy nyilvános üzletben vásárolt. E körülményeket figyelembe véve pedig életszerűtlen neki felróni a védett állat- és növényfajokkal összefüggő jogi tájékozódás elmaradását.

A jogirodalom a társadalmi veszélyesség tudatát adottnak tekinti, ha az elkövető akár magatartásának jogilag tilalmazott volta, akár erkölcstelen jellege, akár veszélyessége ismeretében hajtja végre cselekményét. Ám ha e feltételek mindegyike hiányzik, az elkövető ténylegesen nincs tudatában cselekménye társadalomra veszélyességének. Különösen gyakori ez az olyan büntetőjogilag tilalmazott magatartások esetében, melynek során az elkövető ténylegesen a kerettényállást kitöltő igazgatási szabályt szegi meg. Az igazgatási jellegű rendelkezések alapos ismerete általában csak az e jogszabályokkal rendszeresen vagy hivatalból foglalkozó személyek, illetőleg olyanok tekintetében várható el, akik egyéb okból az igazgatási rendelkezésekkel szabályozott területen fejtik ki rendszeres tevékenységüket. Ám aki véletlenszerűen és csupán alkalmilag sérti meg az egyébként nehezen hozzáférhető, bonyolult igazgatási jogszabályokkal rendezett előírásokat, - alapos okkal hivatkozik cselekménye társadalomra veszélyességében való tévedésére.

Az ítéleti tényállást alapul véve ezért a Legfelsőbb Bíróság - az elsőfokú bíróság értékelésével ellentétben - a terhelt jogi védekezését alaposnak találta: a nemzetközi szerződések oltalma alá eső 1 db preparált aligátorfejet megszerző és birtokban tartó terheltnek alapos oka volt azt feltételezni, hogy cselekménye a társadalomra nem veszélyes, ezért büntethetősége a Btk.27. § /2/ bekezdése alapján kizárt, a bűnösségére levont jogkövetkeztetés téves.

A Fővárosi Bíróság másodfokú végzésében helybenhagyta a terhelt bűnösségét tévesen megállapító elsőfokú bírói határozatot. Döntése tehát ez okból is jogsértő. Mindemellett - ahogyan erre az ügyészi felülvizsgálati indítvány is rámutatott - a másodfokú határozat meghozatala idején már nem volt hatályban az a terhelt marasztalását megalapozó környezetvédelmi jogszabály (Európai Bizottsági rendelet), amely tilalmazta, illetve engedélyhez kötötte 1 db aligátorfej behozatalát is, helyette 2006. július 9-én hatályba lépett az Európai Bizottság 865/2006/EK. rendelete a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által

biztosított védelemről szóló 338/97/EK. tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról. Ez módosította a korábbi 1808/2001/EK. rendeletet. Az új rendelet 57. cikkének (5) bekezdése szerint a korábbinál kedvezőbb mentességek vonatkoznak a tokhalfajok kaviárjára, a Cactacea fajokból készült élettelen, megmunkált, ún. esőbotokra, a Strombus gigas kagylóhéjakra, és – a c/ pont szerint – a Crocodylia fajok élettelen, megmunkált példányaira, amelyekből 4 db korlátozás nélkül behozható. Ily módon tehát a másodfokú végzés egy már hatályon kívül helyezett igazgatási jogszabályt alapul véve hagyta helyben a terhelt büntetőjogi felelősségét tévesen megállapító ítéletet. A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint a másodfokú határozat érdemét megalapozó jogi tévedés a terhelt társadalomra veszélyességben való tévedésére történt hivatkozásának alaposságát ugyancsak igazolta.

Minderre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság elsőfokú és a Fővárosi Bíróság másodfokú határozatát a Be.427. § /1/ bekezdésének a/ pontja alapján hatályon kívül helyezte és a terheltet az ellene természetkárosítás büntette miatt emelt vád alól – bűncselekmény hiányában – a Be.331. § /1/ bekezdése alapján felmentette.

Budapest, 2007. november 22.

Dr. Szabó Győző s.k. a tanács elnöke, Dr. Schäfer Annamária s.k. előadó bíró, Dr. Csere Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő  
Oné